

Asia: VN/24649/2023

Ositusvaateen vanhentuminen; arviomuistio

Sääntelyn tarpeellisuus

Lausuntonne:

Sääntelylle on tarve, koska se selkiyttäisi nykyisin vallitsevaa asiantilaa.

Oikeuskäytännössä on nykyisinkin katsottu, että ositusvaade voi vanhentua ajan kulumisen ja passiivisuuden perusteella. Asia on kuitenkin jätetty pesänjakajan ratkaistavaksi eikä ole syntynyt vakiintunutta oikeuskäytäntöä, mitä ja miten arviointikriteerejä tulisi soveltaa.

Ositusvaateen elementit ja sääntelytarpeen sisällöllinen rajaaminen

Lausuntonne:

Arviomuistiossa on esitetty ositusvaateen vanhentumisen rajaamista koskemaan vain avio-oikeuden eli tasinko-oikeuden toteutumiseen. Siten osituksen vaatiminen olisi mahdollista avio-oikeuden vanhentumisesta huolimatta puolisoiden omaisuuden erottelua ja yhteisomistussuhteen purkamista sekä puolisoiden yhteisten velkojen järjestelemistä varten

Esitetty rajausta on kannatettava muun muassa perustuslaissa turvatun omaisuuden suojan vuoksi. Rajausta tulisi ilmetä selkeästi laista.

Arviomuistiossa esitetyn mukaisesti osittelun sovitteluvaatimukseen vetoaminen ei tule olla mahdollista, jos avio-oikeus on vanhentunut.

Vanhentumisaika ja sen alkaminen avioero-osituksissa

Lausuntonne:

Arviomuistiossa ehdotetaan avio-oikeuden vanhentumisajaksi 10 vuotta, joka alkaa kulua avioeron tai avioliiton kumoamista koskevan tuomion päätöspäivämäärästä.

Kymmenen vuoden vanhentumisaika on pidettävä riittävän pitkänä. Se antaa riittävästi aikaa ositukseen liittyvien asioiden järjestämiseksi. Pidempi vanhentumisaika puolestaan vesittäisi uudistukselle asetettuja tavoitteita.

Vanhentumisajan alkaminen avioerotuomion päätöspäivästä on perusteltua sen vuoksi, että se on helppo selvittää esimerkiksi väestötietojärjestelmästä.

Arviomuistiosta ei ole nimenomaista säännöstä, milloin vanhentuminen katkeaisi. Tällainen säännös tulisi kuitenkin olla. Luontevinta olisi, että vanhentuminen katkeaisi, kun ositusta toimittamaan haetaan pesänjakajaa.

Avio-oikeuden vanhentuminen jäämistöosituksissa

Lausuntonne:

Arviomuistiossa ehdotetun mukaan avio-oikeuden vanhentuminen olisi mahdollista myös kuolemaan perustuvissa osituksissa. Vanhentumisaika alkaisi lesken kuolemasta.

Avio-oikeuden vanhentumisen ulottamista myös jäämistöosituksiin on pidettävä perusteltuna. Samoin vanhentumisajan alkamisen kytkeminen vasta lesken kuolemaan on perusteltua. Aiheellista olisi kuitenkin pohtia tilannetta, jossa leski solmii uuden avioliiton ennen osituksen toimittamista. Tulisiko vanhentumisen alkaa tällöin uuden avioliiton solmimispäivästä. Tämä vähentäisi osaltaan tilanteita, joissa lesken kuollessa olisi tekemättä useampia osituksia.

Soveltuminen omaisuuden erotteluun avopuolisoiden välillä

Lausuntonne:

Vanhentumista koskevaa sääntelyä ei ehdoteta sovellettavaksi avopuolisoiden välillä tehtävään omaisuuden erotteluun.

Ottaen huomioon avoliittolaissa olevat säännökset tarvetta sääntelyyn ei ole olemassa, joten linjausta voidaan pitää perusteltuna.

Vanhentumisajasta poikkeaminen

Lausuntonne:

Arviomuistiossa ehdotetaan, että vanhentumisajasta voidaan poiketa, kun puoliset ovat yksimielisiä asiasta. Sopimuksen tulisi noudattaa avioliittolain 66 §:ssä säädettyjä muotomääräyksiä.

Vanhentumisajasta toisin sopiminen on perusteltua ja sopusoinnussa aviopuolisoiden sopimusvapauden kanssa. Asian merkittävyyden ja myöhempien näyttökysymysten kannalta on perusteltua edellyttää sopimukselta samoja muotomääräyksiä kuin avioehtosopimukselta ja eriltä

muilta aviopuolisoiden laatimilta asiakirjoilta. Sopimuksen rekisteröintiä viranomaisrekisteriin ei ole kuitenkaan pidettävä tarpeellisena.

Avio-oikeuden vanhentumisen vaikutukset

Lausuntonne:

Avio-oikeuden vanhentumisesta seuraisi, että puolisoilla ei ole oikeus saada osituksessa tasinkona omaisuutta toiselta puolisoilta eikä myöskään osituksen sovittelua. Pesänjakajan määrääminen suorittamaan omaisuuden erottelu ja yhteisomistussuhteen purkaminen olisi vanhentumista huolimatta edelleen mahdollista.

Vanhenemista ei huomioitaisi pesänjakajan toimittamassa osituksessa tai sitä koskevassa moiteoikeudenkäynnissä viran puolesta, vaan se edellyttäisi asianosaisen väitettä. Tätä on pidettävä asianmukaisena.

Ositukseen liittyvät kysymykset tulisi keskittää pesänjakajalle. Siten avio-oikeuden vanhentumista ei lähtökohtaisesti tule tutkia pesänjakajan määräämistä koskevassa menettelyssä, vaan se olisi ensi vaiheessa pesänjakajan tehtävä.

Kolmannen osapuolen oikeudet

Lausuntonne:

Ehdotetulla sääntelyllä ei ole ainakaan välitöntä vaikutusta kolmansiin osapuoliin.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lausuntonne:

-

Muuta

Lausuntonne:

-

Nuotto Antero
Pirkanmaan käräjäoikeus - Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Jyrki
jylhä